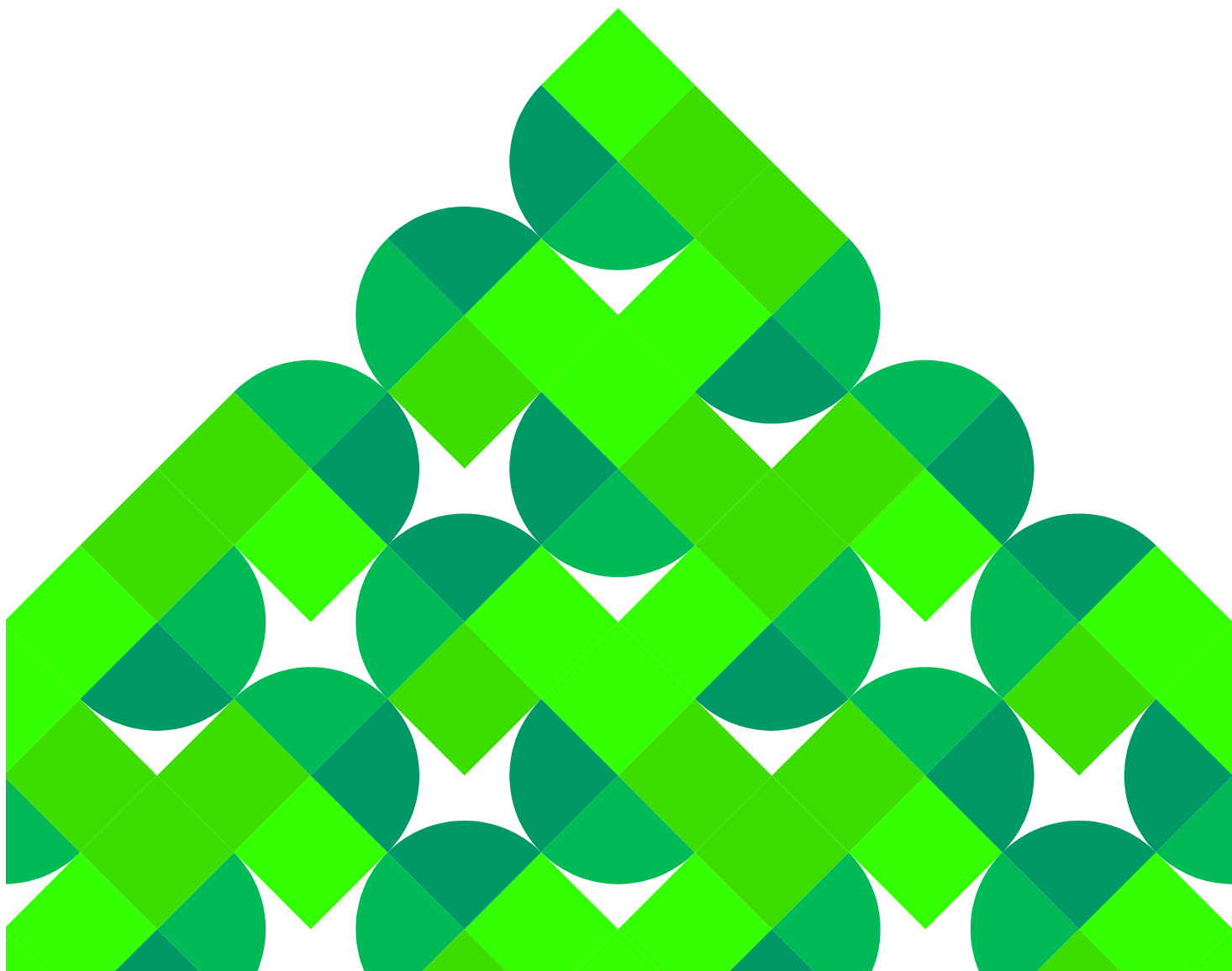

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Alla ska behandlas lika

Lättläst sammanfattning av FN:s kommentar nr 6,
om artikel 5

Myndigheten för delaktighet är en kunskapsmyndighet som arbetar inom funktionshindersområdet. Vi arbetar för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället.

Myndigheten för delaktighet, 2020

Alla ska behandlas lika

Lättläst sammanfattning av FN:s kommentar 6, om artikel 5

Nummer 2020:14

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.

Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Postadress: Myndigheten för delaktighet, Box 1210, 172 24 Sundbyberg

E-post: info@mfd.se

Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	4
Vad betyder det att alla ska behandlas lika?	5
Innehållet i artikel 5och exempel	6
Så här ska länderna arbeta	10
Fler artiklar om att alla ska behandlas lika	13

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 2006 skrev FN en konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Mänskliga rättigheter ska gälla alla människor.

Men eftersom personer med funktionsnedsättning ofta blir diskriminerade, tyckte länderna i FN att de behövde en särskild konvention.

Sverige och de flesta andra länder i världen har kommit överens om att följa konventionen.

Konventionen innehåller regler och rättigheter. Rättigheterna är uppdelade i artiklar.

FN:s kommentarer på konventionen

FN skriver kommentarer på konventionens olika delar.

Kommentarerna är förklaringar som ska hjälpa alla länder att förstå och följa konventionen.

Resten av den här texten är en sammanfattning av FN:s kommentar på artikel 5.

Artikel 5 kallas för ”Alla ska behandlas lika”.

Vad betyder det att alla ska behandlas lika?

Mänskliga rättigheter handlar om att människor ska vara jämlika. Det betyder att alla människor ska ha lika rättigheter, bli respekterade och ses som lika mycket värda.

Men artikel 5, att alla ska behandlas lika, betyder *inte* att olika personer alltid ska få exakt likadan behandling. Det kan tvärtom betyda att personer med funktionsnedsättning ibland måste behandlas annorlunda, för att ge dem samma möjligheter som personer utan funktionsnedsättning.

Det här kallas att människor ska få leva ”på jämlika villkor” Det viktiga är att alla ska vara lika mycket värda, och att ingen ska behandlas sämre för att den har en funktionsnedsättning.

Jämlikhet i FN:s arbete och funktionshinder i samhället

Artikel 5 är extra viktig eftersom hela FN:s konvention handlar om jämlikhet.

Länderna i FN måste förstå vad jämlikhet är för att tolka resten av konventionen.

Därför är det också viktigt att alla länder förstår skillnaden mellan funktionsnedsättning och funktionshinder:

- En person kan ha funktionsnedsättning. Men personen är ändå en människa som alla andra.
- När något i samhället hindrar personen från att leva som andra, så blir det ett funktionshinder. Hindret finns alltså i samhället, inte hos personen.
- Därför måste länderna avskaffa hindren.

Målet är ett samhälle som är tillgängligt för alla.

Länderna får inte använda en persons funktionsnedsättning som ursäkt för att något är ojämlikt.

Dessutom måste personer med funktionsnedsättning ha råd att vara delaktiga i samhället. Pengar ska inte heller vara ett hinder.

Innehållet i artikel 5 och exempel

Artikel 5 handlar om:

- Att ett lands lagar ska vara lika för alla.
- Att det ska vara förbjudet att diskriminera.

Artikeln är uppdelad i fyra delar.

Här kan du läsa exempel på vad de olika delarna betyder.

Del 1:

Alla människor ska behandlas lika och få samma skydd av lagarna.

Lagarna i ett land ska fungera för alla människor:

- Alla ska få samma skydd av lagarna, till exempel när någon anmäler ett brott.
- Alla ska också själva kunna använda sig av lagarna, till exempel välja att ingå ett avtal.

Därför måste länderna både ta bort hinder och erbjuda stöd till dem som behöver.

Det betyder också att länderna måste ha lagar som fungerar för personer med olika sorters funktionsnedsättning.

Alla personer med funktionsnedsättning är inte likadana.

Del 2:

Länderna ska förbjuda all diskriminering på grund av funktionsnedsättning, och ge alla rätt till skydd mot diskriminering.

Diskriminering betyder att behandla någon sämre bara för att hen tillhör en viss grupp av människor.

Det ska vara förbjudet att diskriminera personer med funktionsnedsättning.

Det ska också vara förbjudet att diskriminera till exempel föräldrar till barn med funktionsnedsättning och personer som har haft funktionsnedsättning tidigare.

Diskriminering av flera anledningar

Det är viktigt att komma ihåg att människor kan bli diskriminerade av flera anledningar samtidigt.

Olika länder har olika lagar för vad som ska ses som diskriminering.

Men ett exempel kan vara:

En person blir diskriminerad på grund av både sin funktionsnedsättning och sin sexuella läggning.

Då ska diskrimineringen ses som ännu värre.

Diskriminering på olika sätt

Människor kan också bli diskriminerade på olika sätt.

Alla sätt ska vara förbjudna.

Ett vanligt exempel på diskriminering är att en person har blivit sämre behandlad, om man jämför med en annan person i samma situation.

Men diskriminering kan också vara att någon blir trakasserad, alltså behandlad så att hen känner sig kränkt eller hotad.

Vissa sorters diskriminering kan vara svårare att upptäcka.

Det ska vara förbjudet att ha regler som verkar rättvisa, men som blir orättvisa när de används.

Ett exempel:

Ett företag får inte kräva att alla anställda måste ha körkort, om det inte är nödvändigt att köra bil i jobbet.

Del 3:

Länderna ska se till att anpassa så mycket som möjligt för personer med funktionsnedsättning så att de kan leva som andra och inte bli diskriminerade.

Det är diskriminering om ett land inte försöker att göra saker tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Både platser och information ska vara tillgängliga. Personer med funktionsnedsättning har rätt att få till exempel sin arbetsplats och undervisning anpassad.

Men det finns gränser för hur mycket ett land eller en verksamhet måste göra.

De måste inte göra exakt allt.

Men de måste göra tillräckligt mycket.

Det kallas för att de måste göra ”skäligen åtgärder”.

Om en verksamhet säger att något är omöjligt eller för dyrt att anpassa, så är det verksamheten som måste bevisa varför.

Personen som har en funktionsnedsättning ska aldrig behöva betala för anpassningen.

Del 4:

Länderna ska snabbt göra sådant som är nödvändigt för att personer med funktionsnedsättning inte ska diskrimineras.

Det handlar om att länderna ska arbeta snabbt för mer jämlikhet.

Det kan betyda att personer med funktionsnedsättning får hjälp som andra personer inte får.

Det kan till exempel vara:

- Att länderna aktivt söker upp personer med funktionsnedsättning och erbjuder dem stöd.
- Att länderna lägger mer pengar på stöd till personer med funktionsnedsättning.
- Att länderna använder kvotering.
Det betyder att ett bestämt antal platser går till personer med funktionsnedsättning.
Det kan vara i skolan eller på ett arbete.

Personer med funktionsnedsättning har mycket kunskap om vilka förändringar som fungerar bäst för dem.

Därför är det extra viktigt att samarbeta med organisationer för personer med funktionsnedsättning när länderna genomför förändringar.

Så här ska länderna arbeta

Många länder har sagt ja till att följa FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det betyder att länderna till exempel måste ändra gamla lagar.

Men det är fortfarande ett stort problem i många länder att myndigheterna tänker att personer är funktionshindrade. De borde i stället tänka att hindren i samhället måste avskaffas.

För att följa artikel 5, ”Alla ska behandlas lika”, måste länderna göra allt de kan för jämlikhet och mot diskriminering.

Länderna ska genomföra förändringarna genast. De får inte arbeta i små steg under många år.

Förändringarna gäller inte bara ländernas myndigheter. Det är förbjudet att diskriminera överallt, också i privata företag.

Exempel på vad länderna måste göra för att följa artikel 5:

- Länderna ska sprida information om rättigheter och om diskriminering.
De ska arbeta mot fördomar mot personer med funktionsnedsättning.
- Länderna ska ha lagar mot all sorts diskriminering, och den som bryter mot lagen ska bli straffad.
- Alla som behöver ska få hjälp inför en rättegång.
- Länderna ska undersöka och forska om hur personer med funktionsnedsättning blir diskriminerade.
- Länderna ska undersöka hur de särskilt kan hjälpa personer som blir diskriminerade av flera anledningar samtidigt.
- Organisationer för personer med funktionsnedsättning ska få vara med och bestämma om förändringar.
- Länderna ska övervaka hur många som anmäler diskriminering på grund av funktionsnedsättning.
- Myndigheter ska ha resurser för att aktivt arbeta mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning.

Länder som tar emot många flyktingar och migranter måste se till att även mottagningar för dem är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Länderna ska utveckla sina samhällen

Det finns också många områden som de olika länderna måste utveckla och förbättra.

Det måste bli lättare för personer med funktionsnedsättning att verkligen kunna använda sina rättigheter.

Här är några exempel på vad länderna ska göra:

- Länderna ska se till att personer med funktionsnedsättning har ekonomiskt skydd på samma sätt som andra.
Det kan till exempel betyda att staten hjälper till med pengar när människor blir sjuka eller arbetslösa.
- Länderna ska arbeta för att så mycket som möjligt är tillgängligt för så många som möjligt.
Det kallas för ”universell utformning”.
Till exempel ska offentliga byggnader vara fysiskt tillgängliga för alla.
Information ska finnas i tillgängliga format.
- Länderna ska följa upp sitt arbete, till exempel kontrollera att stöd och vård fungerar bra.
- Länderna ska sprida information om rättigheter, både till personer som har funktionsnedsättningar och personer som inte har det.

När länderna arbetar med sådana här förändringar måste de samarbeta med organisationer för personer med funktionsnedsättning.

Fler artiklar om att alla ska behandlas lika

Hela FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning handlar om jämlikhet.

Artikel 5 handlar särskilt om att alla ska behandlas lika och att ingen ska bli diskriminerad.

Här kommer några exempel på hur artikel 5 hör ihop med andra artiklar i FN:s konvention.

Artikel 6: Kvinnor med funktionsnedsättning

Artikeln handlar om jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnor med funktionsnedsättning blir ofta sämre behandlade än män med funktionsnedsättning.

Det är ett exempel på hur människor kan bli diskriminerade av flera anledningar samtidigt.

Artikel 8: Kunskap om hur personer med funktionsnedsättning lever

Artikeln handlar om att sprida kunskap om rättigheter, både till personer med funktionsnedsättning och andra.

Artikel 9: Tillgänglighet

Artikeln handlar om att byggd miljö, trafik och information ska vara tillgänglig.

Artiklarna 14, 15 och 16 om säkerhet och våld

Artiklarna handlar om att personer med funktionsnedsättning ofta är extra utsatta för våld och övergrepp.

Länderna måste arbeta med att skydda dem särskilt.

Artikel 19: Rätt att leva ett eget liv och vara med i samhället

Artikel 19 handlar om sådant som länderna ska förändra för att göra alla självständiga och delaktiga.

Det betyder till exempel att personer med funktionsnedsättning ska få bo var de vill och få stöd när de behöver.

Artikel 29: Att kunna vara med i politik

Artikel 29 handlar om att det inte får finnas några hinder för att rösta.

Det är också viktigt att personer med funktionsnedsättning får starta och vara aktiva i organisationer.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Alla ska behandlas lika

Lättläst sammanfattning av översättning till svenska av
”General comment No.6 (2018) on equality and non-discrimination”:
framtagen av FN:s kommitté för rättigheter för personer med
funktionsnedsättning år 2018.

Myndigheten för delaktighet
Box 1210, 172 24 Sundbyberg
08-600 84 00
info@mfd.se
www.mfd.se
Nummer: 2020:14